

Posudek na bakalářskou práci Ľubomíry Bezákové „Women in Leading Positions in Fashion Industry: Comparative Study“

Bakalářská práce Ľubomíry Bezákové se vymyká obvyklému standardu bakalářských prací na naší fakultě již tím, že je psaná v anglickém jazyce, ale i tématem, které má nádech exotičnosti. Není běžné, že by se někdo věnoval módnímu průmyslu a postavení žen v této oblasti, jakkoliv je móda neoddelitelnou součástí našich životů. Podobně výjimečné jsou i komparativní studie dvou odlišných zemí. Konečně, relativně nová je i perspektiva autorky, kdy se rozhodla zaměřit především na facilitátory kariér žen v módním průmyslu místo obvyklých bariér. Volba kvalitativní metody, polostrukturovaných rozhovorů, je však standardní, což se dá říci i o aplikaci genderové perspektivy.

Na úvod svých posudků zpravidla hodnotím přístup studujících k práci na bakalářském projektu. Zde musím konstatovat, že nasazení studentky mělo kolísavý charakter. V některých obdobích se práci věnovala intenzivně, ale v jiných poměrně polevila. To je patrné i na finálním textu, respektive na mém podílu na jeho podobě, protože část věnovanou analýze empirického materiálu jsem neměl možnost komentovat, neboť mi přistála v mailu v den, kdy se Ľubomíra rozhodla práci odevzdávat. Jako vedoucí práce tak mohu zodpovídat jen za první část věnovanou teoretickému ukotvení práce.

Po formální stránce je práce poměrně zdařilá. Zvládnutí anglického jazyka je na dobré úrovni, odkazování je konzistentní a text je poměrně čtivý. Nezaznamenal jsem také mnoho překlepů či pravopisných chyb.

Podobně hodnotím i teoretickou část, která ukazuje, že autorka načetla velký objem nové literatury a zpracovala ji do relativně sevřeného celku. Výše zmíněná perspektiva autorky se projevuje i ve struktuře textu, kdy nejprve prezentuje obvyklé teorie a statistiky o postavení žen na trhu práce a v módním průmyslu, poté se věnuje bariérám, které jim brání dosahovat nejvyšších pozic, aby následně diskutovala facilitátory, jež mohou naopak kariéry žen posilovat.

Teoretická část má však i své slabiny, respektive aspekty, které by měla autorka lépe vysvětlit u obhajoby. V první řadě jde o to, že se teoretická část vesměs zaměřuje na ženy ve vedoucích pozicích v ekonomice obecně a vzhledem k tématu práce poměrně málo prostoru věnuje postavení žen v módním průmyslu. Vzhledem k ambici realizovat komparativní studii

je také překvapivé, že v teoretické části nejsou více tematizovány rozdíly mezi českým a švédským módním průmyslem a postavením žen tamtéž. Tato problematika je sice částečně uchopena v analýze, ale to nemůže nahradit kontext, který by měla poskytnout část teoretická. Na druhou stranu musím podotknout, že tyto nedostatky jdou i za vedoucím práce, který na ně měl důrazněji upozornit, což by se, doufám, i stalo, kdyby bylo více času na další komentování teoretické části.

První podkapitoly empirické části jsou věnovány metodologickému ukotvení výzkumu, které je poměrně stručné. Nicméně postihuje hlavní aspekty a autorka odkazuje na standardní metodologickou literaturu, včetně feministické. Oceňuji, že autorka přiložila i osnovu svého rozhovoru, což nebývá vždy pravidlem. Podobně kvituji, že se věnuje, byť stručně, i reflexi limitů svého výzkumu. Na druhou stranu je trochu problematičtější, když své komunikační partnerky označuje jako „respondentky“, což obzvlášť vynikne v analytické části. U obhajoby by mohla vysvětlit, proč je tento pojem v kvalitativních výzkumech problematičtější. Je také škoda, že autorka nenabízí anonymizované medailonky jejích komunikačních partnerek, jak je u podobných výzkumů zvykem. Čtenář se tak nedozví, zda byly například nějaké systematické rozdíly ve věku českých a švédských komunikačních partnerek, což by byla důležitá informace. Nemůže si také být jist, zda jsou všechny manažerky z Česka Češky a opačně.

Analytická část bohužel trpí řadou nedotažeností, které by se daly vychytat, kdyby bylo více času ji cizelovat spolu s vedoucím práce. Již v první podkapitole 4.1 tak autorka avizuje, že bude diskutovat, jak se její komunikační partnerky dostaly do (módního) průmyslu, ale celá podkapitola je o vnímaných pozitivích a negativích módního průmyslu a o specifikách českého a švédského průmyslu. Jiný příklad je podkapitola 4.2.3 Přijetí seniorní role – Sebejistota a pochybnosti, kde jsou diskutovány pouze pochybnosti a hlas dostávají pouze komunikační partnerky, které o sobě pochybují. Důležité by však bylo slyšet i manažerky, které pochybnostmi netrpí.

Řada analytických postřehů je také podána tak, že čtenář váhá, zda souzní s autorčinými závěry. Například v podkapitole 4.2.3 dochází Ľubomíra k závěru, že polovina komunikačních partnerek zpochybňovala sama sebe při povýšení a že nešlo o záležitost kulturní normy dané země, ale o osobnostní rys, protože se to týkalo manažerek z Česka i ze Švédska. Nicméně nabídnuté citace ukazují, že šlo o tři ženy ze Švédska a jen o jednu z Česka,

což už by mohlo naznačovat kulturní vzorec. Navíc čtenář nic neví o předchozím působení manažerky z Česka a musí tak připustit možnost, že má zahraniční zkušenost.

Analytická část není dostatečně provázaná s částí teoretickou. Ačkoliv si autorka vybuodovala dost robustní teoretický aparát, při analýze ho prakticky nevyužívá, což je škoda, protože se to na mnoha místech doslova nabízí. Práce je tak velmi popisná, což je škoda.

Pokud by byl čas na komentování analytické části, vedl bych Ľubomíru k méně tématům, která by byla propracována více do hloubky. Na výsledném textu je patrné, že se snažila pokrýt co nejvíce témat z rozhovorů, a práce tak místy působí spíše jako telefonní seznam než jako komplexně provázaný celek nabízející hlubší pochopení dané problematiky. Například podkapitola 4.2.2 Zkušenosti a kompetence míchá dohromady tyto dva pojmy bez zjevné logiky a zůstává přitom spíše jen na povrchu poměrně velkého ledovce témat.

Dalším aspektem, který bych se snažil rozvinout, by byla analýza genderových metafor a specifických konstrukcí femininity, které komunikační partnerky nevyhnutelně nabízí. Z řady citací je patrné, že o sobě hovoří jazykem, který je tradičně spojován s maskulinitou (jsem soutěživá, houževnatá, statečná, vizionářská, ambiciózní). Bylo by důležité analyzovat, nakolik je to vědomé, reflektované a nakolik je to součástí přejímání korporátní kultury. Ľubomíra sice zmiňuje genderované názory (4.5), ale neaspíruje na jejich analýzu.

Celkově je patrné, že analytická část je do značné míry promrhaná příležitost. Řada citací naznačuje, že se autorce podařilo shromáždit zajímavá empirická data, ale jejich potenciál zůstal do značné míry nevyužit. Práce jako celek ale splňuje nároky kladené na bakalářské práce a doporučuji ji k obhajobě s hodnocením velmi dobře. Výsledek bude záležet na průběhu obhajoby.

Petr Pavlík

Vedoucí práce

V Praze 6.6. 2024